




**JUSTITSMINISTERIET**  
Civil- og Politiafdelingen

Folketinget  
Retsudvalget  
Christiansborg  
1240 København K

Dato: **25 SEP. 2012**  
Kontor: Politikontoret  
Sagsbeh: Anne Berg Mansfeld-  
Giese  
Sagsnr.: 2012-0030-0835  
Dok.: 540587

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 836 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 4. juni 2012. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

  
Morten Bødskov

  
Carsten Madsen

Slotsholmsgade 10  
1216 København K.

Telefon 7226 8400  
Telefax 3393 3510

[www.justitsministeriet.dk](http://www.justitsministeriet.dk)  
[jm@jm.dk](mailto:jm@jm.dk)

### Spørgsmål nr. 836 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Der er fra flere sider rejst kritik af Rigsadvokatens redegørelse i sagen om afdøde Bo Houen Jørgensen, der i 2009 blev skudt af politiet i forbindelse med en tvangsindlæggelse. Ifølge oplysninger fra statsadvokat Lennart Lindblom fra Rigsadvokaten til Politiken den 7. maj 2012 har ” Vi .. lagt til grund, at ... var der tale om, at politifolkene var tilføjet alvorlige knivskader og var under fortsat angreb«, »På den baggrund har vi vurderet, at skuddene ... var nødværgehandlinger«, siger han videre. Jf. artiklen ”Betjente undgår kritik for dræbende skud”. Det fremgår endvidere af artiklen, at Rigsadvokaten ikke har fundet grundlag for at udtale kritik af betjentene, der dermed heller ikke risikerer en disciplinærsag. I lyset af den rejste kritik, der bl.a. kommer frem i artiklen ”Hård kritik af Rigsadvokaten” Nordjyske.dk 14. maj 2012, og som bl.a. går på at Rigsadvokaten ikke i sin redegørelse har påtalt de fejl, der har været begået, herunder at man ikke har fulgt de procedurer, der følger af lovgivningen, bedes ministeren redegøre for sagsforløbet og om ministeren finder, at forløbet har været tilfredsstillende og om der, nu når reglerne er meget klare på området, er behov for, at ministeren tydeliggør over for systemet, at reglerne skal følges, om ikke andet af hensyn til fremtidige sager.”

#### Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”1. Udvalgets spørgsmål angår Rigsadvokatens afgørelse i en konkret klagesag, der har været behandlet efter den tidligere politiklagenævnsordning, og hvor Statsadvokaten for Nord- og Østjylland efter den dagældende bestemmelse i retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, havde foretaget efterforskning af magtanvendelsen mv. i forbindelse med politiets bistand til tvangsindlæggelse af en person, der under forløbet blev dræbt af politiets skud.

Statsadvokaten traf den 26. april 2010 afgørelse om at indstille efterforskningen i den pågældende sag. Statsadvokaten fandt ikke, at der var en rimelig formodning om, at der var begået et strafbart forhold. Statsadvokaten fandt ligeledes ikke, at der var grundlag for kritik af de involverede polititjenestemænd. Sagen havde forinden været forelagt Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Nord- og Østjylland, der havde erklæret sig enig i statsadvokatens afgørelse.

De pårørendes bistandsadvokat påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten. Bistandsadvokaten gjorde i forbindelse med sin

klage bl.a. gældende, at statsadvokatens undersøgelse havde været mangelfuld og utilstrækkelig.

Rigsadvokaten besluttede på baggrund af klagen at omgøre statsadvokatens afgørelse og anmodede statsadvokaten om at foretage yderligere undersøgelser i sagen.

Statsadvokaten traf den 29. oktober 2010 på ny afgørelse om at indstille efterforskningen i sagen. Statsadvokaten fandt fortsat ikke, at der var en rimelig formodning om, at der var begået et strafbart forhold, eller at der var grundlag for at kritisere de involverede polititjenestemænd. Politiklagenævnet havde ligeledes forinden erklæret sig enig i denne afgørelse.

Statsadvokatens seneste afgørelse blev af de pårørendes bistandsadvokat også påklaget til Rigsadvokaten.

Rigsadvokaten traf den 1. maj 2012 afgørelse i klagesagen. Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at ændre statsadvokatens afgørelse om at indstille efterforskningen i sagen og undlade kritik. Rigsadvokaten anførte i afgørelsen sine supplerende bemærkninger til de forhold, hvor der efter Rigsadvokatens opfattelse – bl.a. som følge af bistandsadvokatens klage – var anledning til det. Rigsadvokaten henviste i øvrigt til den begrundelse og de forhold, som statsadvokaten havde anført i sagen. Rigsadvokaten beklagede samtidig den tid, der var medgået til behandling af sagen.

2. I den artikel, som der henvises til i udvalgets spørgsmål, omtales under overskriften "Hård kritik af Rigsadvokaten" nogle forhold vedrørende statsadvokatens undersøgelse og afgørelse i sagen, som Rigsadvokaten angives ikke i tilstrækkelig grad at have forholdt sig til – eller kritiseret – under sin behandling af sagen.

Med hensyn til statsadvokatens undersøgelse angives i artiklen, at det ikke er i overensstemmelse med retsplejeloven, at Nordjyllands Politi selv foretog efterforskningsskridt på stedet, samt at de pårørendes bistandsadvokat har givet udtryk for utilfredshed med, at statsadvokaten ikke i forbindelse med sin undersøgelse indhentede optagelser af politiets radiokorrespondance under forløbet.

2.1. Med hensyn til spørgsmålet om efterforskningsskridt foretaget af Nordjyllands Politi kan jeg oplyse, at dette ikke er et spørgsmål, der var rejst særskilt af bistandsadvokaten i forbindelse med klagesagen, eller som er blevet behandlet nærmere i forbindelse med statsadvokatens eller rigsadvokaturens afgørelser i sagen.

I forbindelse med pressens omtale af sagen og udvalgets spørgsmål blev rigsadvokaturen opmærksom på, at der af Nordjyllands Politi umiddelbart efter skudepisoden blev foretaget enkelte efterforskningsskridt på stedet, der ikke fremstår som iværksat på statsadvokatens vegne. I den anledning har jeg indhentet en udtalelse fra statsadvokaten.

Statsadvokaten har oplyst, at statsadvokaturen af Nordjyllands Politi blev orienteret om skudepisoden umiddelbart efter, at den fandt sted, og at statsadvokatens vagthavende jurist i den anledning tog ud til stedet og påbegyndte undersøgelsen af sagen. Statsadvokaten har endvidere oplyst, at Nordjyllands Politi forud herfor og parallelt hermed foretog nogle afhøringer ved gerningsstedet, der udover sikring af generalia og afklaring af, om de pågældende vidner havde gjort iagttagelser af betydning for sagen, også havde karakter af indledende afhøringer i relation til en sag mod [REDACTED] for voldeligt overfald på de involverede polititjenestemænd. Statsadvokaten har i den forbindelse bemærket, at afhøringerne ses at være foretaget, inden [REDACTED] ca. 2½ time efter skudepisoden afgik ved døden, og inden politiet kan antages at være blevet bekendt hermed. Statsadvokaten har tilføjet, at der herudover til dels var tale om afhøringer af personer, der selv havde rettet henvendelse til politiet på stedet.

Statsadvokaten har oplyst, at der endvidere af Nordjyllands Politi senere på aftenen blev foretaget en ransagning af [REDACTED] lejlighed med deltagelse af dennes bror. Statsadvokaten har tilføjet, at statsadvokaturen var orienteret om denne ransagning, som blev foretaget, efter at Kriminalteknisk Afdeling havde afsluttet sin undersøgelse af lejligheden, og som fandt sted med henblik på at sikre og medtage de forskellige blankvåben, der befandt sig i lejligheden.

Om politiets foretagelse af de nævnte efterforskningsskridt har statsadvokaten mere generelt anført følgende:

”Det har været sædvanligt i forbindelse med orienteringen om, at der forelå en situation omfattet af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, at politiet straks iværksatte uopsættelige efterforskningsskridt uden nærmere at definere og aftale, hvad dette måtte omfatte. Dette skyldes primært, at der på dette indledende stadie endnu ikke er overblik over sagens nærmere omstændigheder og implikationer, men hvor det er velkendt, at det er nødvendigt at sikre generalia på tilstedeværende og herunder også af-dække, om disse måtte have relevant viden.

Det er fortsat min opfattelse, at det på baggrund af de konkrete omstændigheder i sagen ikke kan sta-

tueres, at Nordjyllands Politi bevidst har forsøgt at omgå den fordeling af ansvaret for efterforskningen, der fremgår af retsplejelovens bestemmelser.

Jeg har herved lagt vægt på, at der ikke er fastsat nærmere retningslinjer for den præcise afgrænsning af, hvad en uopsættelig efterforskning er, hvilket ej heller synes formålstjenligt. Afgrænsningen heraf må efter min opfattelse, som hidtil, bero på en konkret vurdering fra sag til sag.

Det er endvidere min opfattelse, at politiet på tidspunktet for afhøringerne havde en legitim interesse i at få det fornødne grundlag for den strafferetlige forfølgning af sagen i form af tilvejebringelse af materiale til brug for det forventede grundlovsforhør dagen efter, hvor [redacted] måtte forventes fremstillet, sigtet for en endog meget alvorlig straffelovsovertrædelse.

Det kunne overvejes, hvorvidt politiet generelt ved sådanne efterforskninger, hvor der potentielt er et krydsfelt mellem politiets og statsadvokatens efterforskningskompetence, helt bør afstå fra at foretage selv indledende afhøringer i relation til straffesagen. Herved vil det undgås, at der efterfølgende kan sås tvivl om, hvorvidt "politiet efterforsker sig selv".

Det er min opfattelse, at det i sådanne situationer vil være uhensigtsmæssigt, hvis forholdsordren til politiet skulle være, at der ikke må iværksættes selv indledende uopsættelig efterforskning, herunder afklaring af om vidnerne har set noget, inden dette konkret er aftalt med den myndighed, der efterforsker politiets skadeforvoldelse. Dette skyldes som nævnt, at der på dette indledende stadie ikke vil være fuldt overblik over situationen, ligesom man endvidere risikerer, at viden går tabt, for eksempel som følge af, at vidner forlader stedet, inden man måtte have sikret sig deres generalia."

Efter de dagældende regler om politiklagenævnensordningen var rettog statsadvokaten i medfør af retsplejelovens § 1020 b, stk. 1, bl.a. efterforskningen i sager, der skulle undersøges efter bestemmelsen i § 1020 a, stk. 2, hvor en person var afdøet ved døden eller var kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben. Efter bestemmelsen i § 1020 b, stk. 3, kunne politiet på egen hånd foretage uopsættelige efterforskningskridt. Politiet skulle snarest muligt efter, at sådanne efterforsknings-

skridt var foretaget, underrette vedkommende statsadvokat om det.

Bestemmelsen i § 1020 b, stk. 3, indebar, at politiet udelukkende kunne foretage uopsættelige efterforskningskridt, dvs. efterforskningskridt, der ikke kunne afvente, at statsadvokaten indledte sin behandling af en sag. Formålet med bestemmelsen, der efter forarbejderne havde et snævert anvendelsesområde, var at undgå bevistab som følge af den (korte) tid, der i praksis efter omstændighederne ville kunne gå, før statsadvokaten kunne tage sig af sagen. Politiet skulle snarest muligt underrette statsadvokaten om evt. efterforskningskridt, der var taget, og kunne ikke, udover hvad der fulgte af bestemmelsen i stk. 3, foretage efterforskning i sagerne.

Reglen om, at politiet på egen hånd kan foretage uopsættelige efterforskningskridt, men ikke herudover kan foretage efterforskning i sagerne, findes tilsvarende i de nugældende regler om Den Uafhængige Politiklagemyndighed, jf. i dag § 1020 c, stk. 3, i retsplejeloven.

Som statsadvokaten anfører, vil politiet i en situation som den foreliggende efter den nævnte bestemmelse i retsplejeloven kunne iværksætte eventuelle uopsættelige efterforskningskridt. Det kan efter omstændighederne f.eks. dreje sig om afspærring, teknisk sporsikring, gerningsstedsundersøgelser, personundersøgelser el. lign. eller om kontakt til mulige vidner for at sikre generalia med henblik på senere afhøring.

Det er, som statsadvokaten anfører, endvidere politiet, der i medfør af retsplejelovens almindelige regler om efterforskningen af strafbare forhold som udgangspunkt vil skulle varetage den videre efterforskning af eventuelle strafbare forhold, der måtte være blevet begået af den person, der er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben. I tilfælde, hvor politiets efterforskning heraf vil angå faktiske omstændigheder og begivenheder, der er adskilt fra politiets magtanvendelse over for den pågældende person, vil dette ikke give anledning til særlige tvivlsspørgsmål i forhold til retsplejelovens regler om statsadvokatens (nu Politiklagemyndighedens) undersøgelse af politiets magtanvendelse. Dette vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvis gerningsmanden til et væbnet røveri under kørsel fra gerningsstedet standses og anholdes af politiet ved anvendelse af magt og i den forbindelse kommer alvorligt til skade. Politiets efterforskning af selve røveriet vil i den situation i almindelighed kunne foretages adskilt og helt uafhængigt af statsadvokatens (nu Politiklagemyndighedens) undersøgelse af politiets magtanvendelse over for røveren i forbindelse med anholdelsen.

I et tilfælde som det foreliggende, hvor det strafbare forhold, som en person formodes at have begået, har været rettet mod politipersonalet og er den direkte anledning til, at politiet i umiddelbar forbindelse hermed anvender magt over for den pågældende, vil politiets eventuelle efterforskning af personens strafbare forhold imidlertid angå de samme faktiske omstændigheder og begivenheder, som vil være omfattet af den undersøgelse, der skal foretages af statsadvokaten (nu Politiklagemyndigheden) efter den særlige regel i retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Efter min opfattelse må de hensyn, der ligger bag bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, i almindelighed føre til, at der i denne situation af politiet alene foretages uopsættelige efterforskningsskridt omfattet af bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 c, stk. 3 (tidligere § 1020 b, stk. 3), og at der ikke uden forudgående aftale med statsadvokaten (nu Politiklagemyndigheden) herudover bør foretages efterforskningsskridt af politiet med hensyn til eventuelle strafbare forhold begået af den person, der er kommet alvorligt til skade eller afgår ved døden som følge af politiets indgriben.

Det er på den baggrund også min opfattelse, at enkelte af de afhøringer, der i den foreliggende sag blev gennemført af beboere i området umiddelbart efter skudepisoden, og som havde karakter af indledende afhøringer i relation til en sag mod [REDACTED] for voldeligt overfald på de involverede polititjenestemænd, ikke i den givne situation burde have været iværksat selvstændigt af Nordjyllands Politi.

Jeg har orienteret Nordjyllands Politi og statsadvokaten om min opfattelse. Jeg har samtidig orienteret Politiklagemyndigheden herom og henledt myndighedens opmærksomhed på, om der mere generelt kan være anledning til ved lejlighed at tage det nævnte spørgsmål op over for politikredsene. Jeg har endvidere orienteret bistandsadvokaten i sagen.

Jeg skal samtidig bemærke, at det nævnte forhold efter min opfattelse ikke i den foreliggende sag kan anses at have haft nogen betydning for statsadvokatens samlede undersøgelse af begivenhedsforløbet eller for statsadvokatens og rigsadvokaturens vurdering og afgørelse i sagen.

2.2. I artiklen har de pårørendes bistandsadvokat som anført endvidere givet udtryk for utilfredshed med, at statsadvokaten ikke i forbindelse med sin undersøgelse indhentede optagelser af politiets radiokorrespondance under forløbet.

I sin afgørelse af 29. oktober 2010 anførte statsadvokaten følgende om indhentelsen af disse optagelser:



"I forbindelse med den fortsatte undersøgelse har Rejseholdet den 10. juni 2010 på min foranledning forsøgt at rekvirere lydfiler fra radiokorrespondancen i forbindelse med politiforretningen på Bynkevej.

Nordjyllands Politi har den 14. juni 2010 oplyst (...), at radiokorrespondancen opbevares i tre måneder, hvorfor den ikke længere var tilgængelig.  
(...)

For så vidt angår det forgæves forsøg på indhentelse af radiokorrespondance bemærkes, at dette var et af de initiativer, der i forbindelse med den fortsatte efterforskning blev iværksat på mit eget initiativ. Dette var for om muligt bedre at kunne belyse omstændighederne omkring tilkaldelsen af assistance til den igangværende politiforretning – herunder om muligt vedrørende den nærmere specifikation angående udstyr og materiel.

At radiokorrespondancen ikke tidligere af mig var sikret, skyldtes, at jeg ikke fandt behov for dette, da undersøgelsen primært handlede om, hvorvidt der i forbindelse med skudafgivelsen var handlet strafbart eller i øvrigt kritisabelt, ligesom det skulle undersøges, om der i øvrigt var handlet kritisabelt i forbindelse med anvendelsen af magtmidler samt i forbindelse med assistancen til tvangsindlæggelse og det efterfølgende behandlingsforløb. Der var ikke i relation til dette forløb noget, der indikerede, at radiokorrespondancen skulle indeholde oplysninger, der kunne være af betydning for dette udover, hvad der allerede fremgik af de forskellige implicerede personers vidneforklaringer herom.  
(...)

Idet optagelserne således ikke var udtaget af Nordjyllands Politi til brug for sagsbehandling, var de rutinemæssigt blevet slettet efter de foreskrevne 3 måneder.

Der forefindes ingen nærmere retningslinjer for, hvilke efterforskningsskridt, der skal foretages i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, idet dette – ligesom efterforskning i anledning af strafferetlig forfølgning i øvrigt – afhænger af en konkret vurdering.

Det kunne dog overvejes, om man rutinemæssigt burde sikre optagelser i sager som denne, der angår



dødsfald eller alvorlig tilskadekomst som følge af politiets indgriben, også selvom dette – som i den aktuelt foreliggende sag – ikke konkret måtte være indiceret blot for det tilfældes skyld, at det eventuelt måtte kunne blive aktuelt på et senere tidspunkt, hvor de ønskede oplysninger derfor ellers ville være blevet slettet.”

Rigsadvokaturen har ved afgørelsen i klagesagen knyttet bemærkninger til en række forskellige forhold angående statsadvokatens efterforskning og har særligt med hensyn til dette spørgsmål anført følgende:

”Om sikring af radiokorrespondance skal jeg mere generelt bemærke, at det efter min opfattelse havde været hensigtsmæssigt, hvis denne allerede indledningsvis var blevet sikret, selv om det ikke umiddelbart ud fra omstændighederne i den foreliggende sag blev skønnet, at der var grundlag for at antage, at der derved ville kunne fremkomme oplysninger af væsentlig betydning for vurdering af selve skudafgivelsen mv.

Jeg er derfor også enig med statsadvokaten i, at det kan overvejes om man mere rutinemæssigt bør tage skridt til at sikre optagelser i sager som denne, der angår dødsfald eller alvorlig tilskadekomst som følge af politiets indgriben, således at der ikke efterfølgende – på et tidspunkt hvor optagelserne ikke længere er til rådighed – opstår spørgsmål om, hvorvidt de kan have indeholdt oplysninger af betydning, herunder for belysning af andre spørgsmål end den direkte magtanvendelse.

Under hensyn til, at kompetencen til at efterforske sager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, som nævnt er overgået til den nye politiklagemyndighed, har jeg henledt myndighedens opmærksomhed på spørgsmålet, men foretager mig ikke yderligere i anledning heraf.

Det kan tilføjes at Rigspolitiet har oplyst, at man på baggrund af sagen har undersøgt, hvilke tiltag lagring af lyd-filer udover 3 måneder vil kræve, og at man har konstateret, at der vil være ikke ubetydelige omkostninger forbundet hermed, herunder til omprogrammering af systemer og til anskaffelse af den fornødne lagerkapacitet.”

Jeg kan henholde mig hertil.

3. .